

Miloslava Marková: Sovětice a Hněvčeves, sídliště kultury s lineární a vypíchanou keramikou. Hradec Králové 2018, 145 s. textu částečně s vloženými obrázky, 80 značených tabulek a nečíslovaná databáze artefaktů, hornin a minerálů, databáze na CD. Diplomová práce

Předložená diplomová práce Bc Miloslavy Markové je jejím druhým pokusem o uchopení daného tématu. Hned úvodem je třeba upozornit, že pokusem zdařilejším. Obsah práce má jasný systém a řád, obrazové přílohy jsou propojené odkazy s textem, autorka většinu uvedených nálezů sama kresebně zdokumentovala a digitalizovala dostupnou terénní dokumentaci. Níže projdeme obsah práce s upozorněními na některé drobné nedostatky a výsledky práce.

V úvodní části by bylo třeba sjednotit pád při jmenování obcí Sovětice a Hněvčeves (s. 2), na jejichž katastrech výzkum dr. J. Kalfersta v roce 1987 probíhal. Na s. 4 autorka jmenuje použité metody, kterými jsou dle ní popis, analogie a počítačový program pro digitalizaci. Šťastnější by asi bylo oddělit metody a postup práce. Skutečnými metodami je mimo popisu a analogií spíše statistická analýza. Na s. 10 se vyskytují pravopisné nedostatky (akcí, které pomohli (y) – při sběrech J. Urbana s M. Vávry (ou)). Na s. 15 je chyba v pádu – borovici lesní, dále osika (u). Na s. 17 díky neobratným vyjádřením nejsou moc jasné formulace o částech a délce neolitického domu. Podobně neobratně vyznívá formulace „v otázce duchovního života“. Na s. 18 autorka myslí asi spíše než pohřby mimo prostor ohrady asi osady. Po obsahové stránce je ale pozitivní, že úvodní část není rozvleklá, což se týká i charakteristik kultur LBK a SBK.

V popisu lokality je charakteristika uvedena zdařile, až na drobnosti (s. 14 – tento počet tvoří více (chybí než) třetinu). Rovněž nejasná je formulace „i když byly provedeny pozitivní povrchové sběry, byla plocha bez nálezů“ (pozitivní znamená s nálezy, nebo bez nálezů?). Po obsahové stránce není také jasná informace o lokalitě „Skalka“, na s. 23 zmiňovaná jako pozdně lengyelská, ale na s. 27-28 jako slezskoplatěnická. I přes uvedené nedostatky nás ale autorka seznamuje s obsahem jednotlivých lokalit, kde bylo celkově prozkoumáno 54 objektů. Keramické nálezy byly ve 42 z nich s celkovým počtem 1594 kusy keramiky. Další keramika pochází z povrchových sběrů. Vypovídající keramiku obsahuje 25 z uvedených objektů.

Důležitou částí práce je část analytická. V ní autorka provedla základní rozdělení keramiky (s. 32), odlišila typy nádob (s. 33 - 34), zde jen s drobným nedostatkem, kde na s. 33 jsou prohozeny popisky Obr. 5 a Obr. 7. Dále autorka popsala typy okrajů (s. 35 – 36), průměry okrajů (s. 37 – 38) a sílu střepeů (s. 39). Už z této charakteristiky se vyčleňují pozitivně objekty 34 a 45 s největším počtem rekonstruovatelných průměrů nádob. Dále autorka charakterizovala okraje, dna a podstavy (40 – 42), plastické prvky (42 – 43), ucha (s. 43) a sílu a velikost fragmentů (s. 44 – 45). Ve 14 objektech bylo nalezeno 109 kusů zdobené LBK keramiky, kterou autorka vyhodnotila ve čtyřúhelníkovém grafu (s. 46). Tyto výsledky by bylo dobře více v textu rozebrat, protože jde o jedno z nejvážnějších témat celé analýzy. Jedním z faktorů, který výsledek jistě ovlivnil je skutečnost, že řada objektů byla zkoumána pouze z jedné poloviny. Pouze 35 zlomků bylo zdobeno dvojpíchem, ve všech případech dvojpíchem střídavým střední velikosti. Pouze v nálezově bohatém objektu 45 byl identifikován i jednoduchý dvojpích v kombinaci s dvojpíchem střídavým. Na s. 45 uvádí autorka zvláštní pozorování na keramice. Na s. 49 – 58 se věnuje nálezu zoomorfní plastiky prasátka, která byla objevena v nevýrazném objektu 24. Autorka uvádí početné analogie z období LBK a SBK na našem území i ve střední Evropě.

Následuje popis mazanice (s. 59), broušené industrie (s. 60 – 64), která se z podstatné části opět vyskytuje v objektech 34 a 45. Jedinou surovinou je zřejmě metabazit typu Pojizeří, přestože v dané větě (na s. 63) to není jednoznačně uvedeno. Štípaná industrie (s. 65 – 71) se opět vyskytuje v nálezově bohatém objektu 34. Industrie je charakterizována jako úštěpovo-čepelová s převahou SGS surovin. Z 58 kusů ostatní kamenné industrie je část opět koncentrována v nálezově bohatším objektu 45. K typům patří otloukače, drtidla, mlecí kameny, brousky a drtiče.

Na s. 77 – 78 autorka charakterizuje špatně dochovaný a určitelný osteologický materiál, poté výskyt hornin a minerálů. Na s. 81 – 86 je charakterizovaná zvolená databáze nálezů a na s. 87 – 89 nálezy z jiných období. Zde s trochu neobratnou formulací „datování artefaktu sahá do...“.

Významnou částí práce je popis objektů (s. 90 – 120). Zde autorka komentuje i jejich datování, které s ohledem na nízký počet zdobené keramiky bylo možné jen u 14 objektů z 53. Ve třech objektech byl evidován společný výskyt LBK a

SBK. Na s. 124 autorka uvádí kapitolu „kritika pramenů“, jde ale spíše o kritiku dokumentace z doby výzkumu. I ta je ale svým způsobem již pramenem. Důležitou se jistě jeví i kapitola „diskuze výsledků“, jde však spíše o opětovný souhrn výsledků již uvedených v předchozích částech práce. Na s. 125 s drobným pravopisným nedostatkem vyplívá (vyplývá).

Výše byly uvedeny některé výhrady k obsahu autorčiny závěrečné práce. Její těžiště spatřuji spíše v popisu, i tak je ale práce přínosná. Jistě totiž přispěla k představě o obsahu a situaci jedné dříve zkoumané lokality s výskytem unikátního artefaktu v podobě keramického prasátka. Odkazem tohoto hodnocení může být především stále nutný důraz na úplnost dokumentace v terénní části výzkumu a snaha o exkavaci úplného obsahu objektů.

Práci považuji za zdařilou, doporučuji ji k obhajobě a hodnotím ji známkou

Doc. PhDr. Radomír Tichý, PhD., oponent práce

19.1. 2018 Hradec Králové